

Farmacotherapie bij long-covid

11 oktober 2021

Long-COVID

Een deel van de patiënten houdt na het doormaken van COVID-19 restklachten over, omschreven als long-COVID. De symptomen beschrijven een breed scala aan klachten die soms lang kunnen aanhouden, van benauwdheid of vermoeidheid tot concentratie- en slaapproblemen ([Coronaplein](#)). De pathofysiologie achter long-COVID is onduidelijk. Er zijn diverse hypothesen geopperd, waaronder orgaanschade, inflammatie, auto-antilichamen en een viraal reservoir ([Yong, 2021](#); [Marx, 2021](#)).

De inzet van geneesmiddelen bij long-COVID wordt bemoeilijkt door onduidelijkheid over de pathofysiologie. Er zijn momenteel geen geregistreerde behandelingen of gepubliceerde klinische studies naar geneesmiddelen bij long-COVID. Wel zijn er diverse middelen in onderzoek. Voor een overzicht van studies, zie bijgevoegde excelsheet. De huidige onderzoeken richten zich grofweg op onderstaande gebieden.

Voedingssupplementen

Diverse voedingssupplementen/vitaminepreparaten/aromatische oliën worden onderzocht bij long-COVID. De hypothese achter de werking is vaak niet volledig duidelijk, maar richt zich met name op het stimuleren van het immuunsysteem. Het betreft veelal kleine studies.

Fibrose

Een aantal middelen, waaronder colchicine, pirfenidon en de afgeleide variant ervan (LYT-100) richt zich specifiek op fibrose als gevolg van COVID-19. Pirfenidon is al geregistreerd voor lichte tot matige idiopathische pulmonale fibrose (IPF) bij volwassenen, maar de inzet wordt beperkt door de bijwerkingen. De hypothese is dat de afgeleide variant (LYT-100) minder nadelige effecten heeft en daarmee mogelijk inzetbaar is bij fibrose na COVID-19.

Cytokineremmers

Een groot aantal klinische studies richt zich op de inzet van ontstekingsremmers, vanuit de hypothese dat de klachten bij long-COVID (mede) veroorzaakt worden door de cytokinestorm bij COVID-19. Het type middelen varieert van goedkope generieke middelen, zoals statines tot innovatieve, (zeer) dure behandelingen, zoals allogene stamcellen. Een beperking van een deel van de studies vormt het gebruik van surrogaateindpunten (ontstekingsmarkers) in plaats van klinische eindpunten.

Specifieke symptomen

Naast bovenstaande middelen die zich richten op de behandeling van algemene klachten na long-COVID is er ook een aantal middelen in onderzoek dat zich richt op specifieke klachten, zoals vermoeidheid, respiratoire klachten, neurologische klachten of darmklachten. Dit betreft voor een groot deel al geregistreerde geneesmiddelen voor deze of soortgelijke klachten.